2025/2075

14.10.2025.

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2025/2075

(2025. gada 8. oktobris),

ar ko groza Regulu (ES) Nr. 909/2014 attiecībā uz īsāku norēķinu ciklu Savienībā

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Centrālās bankas atzinumu ([1]),

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ([2]),

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ([3]),

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 909/2014 ([4]) 5. panta 2. punkts reglamentē norēķinu periodu lielākajai daļai darījumu ar pārvedamiem vērtspapīriem, kurus izpilda tirdzniecības vietās. Šādu darījumu plānotais norēķinu datums ir ne vēlāk kā otrajā darbdienā pēc tirdzniecības veikšanas, un ir iespējami daži izņēmumi. Šādu periodu dēvē par "norēķinu ciklu". Prasību, ka norēķiniem jānotiek vēlākais otrajā darbdienā pēc tirdzniecības veikšanas, sauc par "T+2 norēķinu ciklu" vai vienkārši par "T+2".

(2) Garāki norēķinu periodi darījumiem ar pārvedamiem vērtspapīriem palielina riskus darījuma pusēm un samazina pircēju un pārdevēju iespējas iesaistīties citos darījumos. Minēto iemeslu dēļ daudzas trešo valstu jurisdikcijas ir pārgājušas, pašlaik pāriet vai plāno pāriet uz norēķinu periodu, kas ir viena darbdiena pēc tirdzniecības veikšanas ("T +1"). Tomēr globālā pāreja uz īsākiem norēķinu periodiem rada nesaskaņotību starp Savienības un globālajiem finanšu tirgiem. Šī nesaskaņotība turpinās palielināties, kad vairāk valstu pāries uz T+1 norēķinu, tādējādi palielinot izmaksas Savienības tirgus dalībniekiem, ko rada šādas neatbilstības. Turklāt daži kapitāla tirgi dažiem darījumu veidiem jau ir saīsinājuši norēķinu ciklu līdz T+0. Savienībā centrālie vērtspapīru depozitāriji norēķinus par ievērojamu skaitu darījumu jau veic pēc T+0 principa.

(3) Eiropas Uzraudzības iestāde (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde) (EVTI), kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1095/2010 ([5]), savā 2024. gada 18. novembra ziņojumā par norēķinu cikla saīsināšanas Eiropas Savienībā lietderīguma novērtējumu secināja, ka norēķinu cikla saīsināšana Savienībā līdz T+1 ievērojami mazinātu riskus tirgū, jo īpaši attiecībā uz darījumu partneru un svārstīguma riskiem, un atbrīvotu kapitālu, kas vairs nav nepieciešams maržas pieprasījumu segšanai. T+1 norēķinu cikls arī ļautu Savienības kapitāla tirgiem neatpalikt no citu pasaules tirgu attīstības, likvidējot izmaksas, kas saistītas ar norēķinu periodu pašreizējo nesaskaņotību. Tas arī veicinātu korporatīvo pasākumu standartu un tirgus prakses turpmāku saskaņošanu Savienībā, kā arī Savienības kapitāla tirgu konkurētspēju kopumā. Komisija piekrīt šiem secinājumiem.

([1]) OV C, C/2025/2274, 14.4.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2274/oj.
([2]) OV C, C/2025/3203, 2.7.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3203/oj.
([3]) Eiropas Parlamenta 2025. gada 10. septembra nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2025. gada 29. septembra lēmums.
([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 909/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un grozījumiem Direktīvās 98/26/EK un 2014/65/ES un Regulā (ES) Nr. 236/2012 (OV L 257, 28.8.2014., 1. lpp., ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2014/909/oj).
([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1095/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/77/EK (OV L 331, 15.12.2010., 84. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/1095/oj).

(4) Tāpēc, lai saīsinātu pašreizējo obligāto norēķinu ciklu līdz ne vēlāk kā vienai darbdienai pēc tirdzniecības veikšanas, ir lietderīgi ieviest mērķorientētu grozījumu Regulā (ES) Nr. 909/2014. Minētā norēķinu cikla saīsināšana neliegtu centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem norēķinus par darījumiem brīvprātīgi veikt jau darījuma datumā, ja tas ir tehnoloģiski iespējams.

(5) Vērtspapīru finansēšanas darījumi ļauj tirgus dalībniekiem elastīgi pārvaldīt savas likviditātes un finansējuma vajadzības. Tirgus tendences liecina par šādu darījumu arvien plašāku izmantošanu tirdzniecības vietās. Daži vērtspapīru finansēšanas darījumi, kas tiek izpildīti tirdzniecības vietās, ietilptu T+1 norēķinu cikla prasības tvērumā. Tomēr, ņemot vērā to, ka šādi darījumi nav standartizēti, un jo īpaši nestandarta norēķinu periodus, par kuriem šādu darījumu pusēm vajadzētu vienoties, lai sasniegtu savus mērķus un nemazinātu to vēlmi izpildīt darījumus tirdzniecības vietās, minētie darījumi būtu jāatbrīvo no T+1 norēķinu cikla prasības. Vienlaikus, lai izvairītos no jebkāda riska, ka tiek apietas T+1 norēķinu cikla prasības, atbrīvojums būtu jāpiemēro tikai tad, ja attiecīgie vērtspapīru finansēšanas darījumi ir dokumentēti kā atsevišķi darījumi, kurus veido divas saistītas operācijas. Tādējādi T+1 norēķinu cikla prasības vajadzībām minētā prasība būtu jāpiemēro nedokumentētiem vērtspapīru finansēšanas darījumiem. Nepārprotami noteikts atbrīvojums nav vajadzīgs maržinālo aizdevumu darījumiem, jo tie nav darījumi ar pārvedamiem vērtspapīriem un tāpēc neietilpst T+1 norēķinu cikla prasības tvērumā.

(6) Regula (ES) Nr. 909/2014 paredz dažādus pasākumus norēķinu neizpildes novēršanai, tostarp naudas sodus, ko piemēro dalībniekiem, kuri nenorēķinās. Minēto naudas sodu aprēķināšanu nosaka parametri, kas norādīti Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2017/389 ([6]). Paredzams, ka Komisija sekos līdzi tirgus attīstībai, norēķinu neizpildes gadījumu apjomam un nozares gatavībai izpildīt T+1 norēķinu cikla prasību un attiecīgi apsvērs, vai pastāv būtisks risks, ka pāreja no T+2 uz T+1 norēķinu cikla prasību izraisītu būtisku norēķinu neizpildes gadījumu pieaugumu. Ja šāds risks ir konstatēts, Komisija var vajadzības gadījumā apsvērt, vai nav attiecīgi jāpielāgo Deleģētā regula (ES) 2017/389, vai veikt jebkādus citus piemērotus pasākumus Regulā (ES) Nr. 909/2014 noteikto pilnvarojumu darbības jomā, lai mazinātu gan finansiālas, gan nefinansiālas nelabvēlīgas sekas. Jebkādiem pielāgojumiem vajadzētu būt īslaicīgiem, samērīgiem ar mērķi un izstrādātiem tā, lai neradītu pārmērīgas izmaksas nozarei.

(7) EVTI būtu jāuzrauga norēķinu efektivitāte, kad notiek pāreja uz T+1 norēķinu ciklu, un būtu biežāk jāziņo par to mēnešos tieši pirms un pēc minētās pārejas. Ņemot vērā atbrīvojumu no T+1 norēķinu cikla prasības, kas saskaņā ar šo grozošo regulu paredzēts noteikta veida vērtspapīru finansēšanas darījumiem, EVTI būtu jāpievērš īpaša uzmanība to vērtspapīru finansēšanas darījumu norēķinu efektivitātei, kurus tirgo tirdzniecības vietās vai ārpus tām.

(8) Tāpēc Regula (ES) Nr. 909/2014 būtu attiecīgi jāgroza.

(9) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķi, proti, ieviest īsāku norēķinu ciklu Savienībā, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tā mēroga vai iedarbības dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.

(10) Lai nodrošinātu, ka visas attiecīgās ieinteresētās personas ir pietiekami sagatavojušās un spēj koordinēti un savlaicīgi pāriet uz T+1 norēķinu ciklu, šīs regulas piemērošanas diena būtu jāatliek,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

([6]) Komisijas Deleģētā regula (ES) 2017/389 (2016. gada 11. novembris), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 909/2014 attiecībā uz naudas sodu aprēķināšanas parametriem par norēķinu neizpildēm un CVD darbībām uzņēmējās dalībvalstīs (OV L 65, 10.3.2017., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2017/389/oj).

1. pants

Grozījumi Regulā (ES) Nr. 909/2014

Regulu (ES) Nr. 909/2014 groza šādi:

1) regulas 5. panta 2. punktu aizstāj ar šādu:

"2. Attiecībā uz 1. punktā minētajiem darījumiem ar pārvedamiem vērtspapīriem, ko izpilda tirdzniecības vietās, plānotais norēķinu datums ir ne vēlāk kā pirmajā darījumdarbības dienā pēc tirdzniecības veikšanas.

Pirmajā daļā noteikto prasību nepiemēro nevienam no šādiem darījumiem:

a) darījumi, kas tiek slēgti privāti, bet kurus izpilda tirdzniecības vietā;

b) darījumi, kas tiek izpildīti divpusēji, bet par kuriem tiek ziņots tirdzniecības vietai;

c) pirmais darījums, kurā attiecīgajiem pārvedamiem vērtspapīriem piemēro sākotnējo reģistrēšanu grāmatojuma formā, ievērojot 3. panta 2. punktu;

d) šādi vērtspapīru finansēšanas darījumi, ar noteikumu, ka tie ir dokumentēti kā atsevišķi darījumi, kurus veido divas saistītas operācijas:

i) vērtspapīru aizdevums vai vērtspapīru aizņēmums, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2015/2365 (*) 3. panta 7) punktā;

ii) pirkuma–atpārdevuma darījumi vai pārdevuma–atpirkuma darījumi, kā definēts Regulas (ES) 2015/2365 3. panta 8) punktā;

iii) repo darījumi, kā definēts Regulas (ES) 2015/2365 3. panta 9) punktā.

(*) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/2365 (2015. gada 25. novembris) par vērtspapīru finansēšanas darījumu un atkalizmantošanas pārredzamību un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 337, 23.12.2015., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/2365/oj).";

2) regulas 74. pantu groza šādi:

a) panta 1. punkta a) apakšpunktā iekļauj šādu punktu:

"ia) darījumu kategorijas, darījumu plānotais norēķinu datums un tas, vai darījumi tiek izpildīti tirdzniecības vietās;";

b) panta 2. punkta pirmās daļas d) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

"d) pēc Komisijas pieprasījuma – attiecībā uz 1. punkta a) apakšpunkta ia) punktā un e), h), j) un k) apakšpunktā minētajiem ziņojumiem.";

3) regulas 75. panta pirmajā daļā iekļauj šādu punktu:

"aa) ietekmi uz tirgu, ko rada noteikta veida vērtspapīru finansēšanas darījumiem piemērojamais atbrīvojums no prasības norēķināties ne vēlāk kā pirmajā darba dienā pēc tirdzniecības veikšanas, kā noteikts 5. panta 2. punktā, un šāda atbrīvojuma pamatojumu;".

2. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2027. gada 11. oktobra.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Strasbūrā, 2025. gada 8. oktobrī

Eiropas Parlamenta vārdā –	*Padomes vārdā –*
priekšsēdētāja	*priekšsēdētāja*
R. METSOLA	M. BJERRE